

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра словацької філології**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан філологічного
факультету

Юрій БІДЗІЛЯ

«30» червня 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 20. ІСТОРИЧНА ГРАМАТИКА ЧЕСЬКОЇ МОВИ

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Спеціальність	035. Філологія
Предметна спеціальність (Спеціалізація)	035.038. Слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша-чеська
Освітня програма	Чеська мова та література
Статус дисципліни	обов'язкова
Мова навчання	чеська, українська

Робоча програма навчальної дисципліни «Історична граматика чеської мови» для здобувачів вищої освіти галузі знань **03 Гуманітарні науки** спеціальності **035. Філологія** предметної спеціальності (спеціалізації) **035.038. Слов'янські мови та літератури (переклад включно)**, перша-чеська освітньої програми «Чеська мова та література».

Розробник: Юсип-Якимович Ю.В., доцент, кандидат філологічних наук, доцент кафедри словацької філології

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри *словацької філології*

протокол № 8 від 27 червня 2025 р.

Завідувач кафедри Наталія ПЕТРИЦА

Схвалено науково-методичною комісією філологічного факультету

протокол № 9 від 30 червня 2025 р.

Голова науково-методичної комісії Галина ШКУРКО

© Юсип-Якимович Ю.В., 2025 р.
© ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2025 р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом
	Денна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 3	Рік підготовки:
Загальна кількість годин – 90	4
Кількість модулів – 2	Семестр:
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 2	7
	Лекції:
	26
	Практичні (семінарські):
	18
Вид підсумкового контролю: екзамен	Лабораторні:
	-
Форма підсумкового контролю: усна	Самостійна робота:
	46

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни **«Історична грамати́ка чеської мови»** є ознайомити здобувачів з історією мови від її першопочатків і до зародження чеської літературної мови. «Історична грамати́ка чеської мови» є однією із провідних лінгвістичних дисциплін класичної філологічної освіти. Предметом цього курсу є: історична фонетика чеської мови та історична грамати́ка чеської мови. Досліджуючи історичні зміни в граматичній будові мови, не можна не враховувати зміни у фонетичній системі, оскільки форми слів і словосполучень виражаються в звуках мови, тому необхідно ознайомити здобувачів з історією виникнення чеської мови, писемними джерелами різних століть, фонетичними, лексичними, словотвірними, морфологічними, синтаксичними процесами, які відбувалися у словацькій мові аж до виникнення чеської літературної мови.

Завданням (згідно вимог освітньої програми підготовки здобувачів **першого/бакалаврського рівня вищої освіти**) є сформувати у здобувачів уміння застосовувати набуті знання на практиці, науково пояснювати будь-яке мовне явище, давати йому оцінку.

Відповідно до освітньої програми «Чеська мова та література», вивчення дисципліни **«Історична грамати́ка чеської мови»** сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких загальних (ЗК) компетентностей спеціальності (ЗК 06, ЗК 07, ЗК 10, ЗК 12) та фахових (спеціальних) компетентностей (ФК 03, ФК04, ФК 08):

ЗК06. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК07. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК10. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК12. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ФК03. Здатність використовувати в професійній діяльності знання з теорії та історії мов(и), що вивчаються(ється).

ФК04. Здатність аналізувати діалектні та соціальні різновиди мов(и), що вивчаються(ється), описувати соціолінгвальну ситуацію.

ФК08. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.

Інтегральна компетентність – Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі філології (лінгвістики, літературознавства, фольклористики, перекладу) в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни **«Історична грамати́ка чеської мови»** є опанування таких навчальних дисциплін освітньої програми «Чеська мова та література»: ОК15 Сучасна чеська літературна мова

ОК9 Культурно-писемна традиція Великої Моравії

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «**Чеська мова та література**», вивчення навчальної дисципліни «**Історична грамати́ка чеської мови**» повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію мови (мов) і літератури (літератур), що вивчаються, і вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності.	ПРН08
Характеризувати діалектні та соціальні різновиди мов(и), що вивчаються(ється), описувати соціолінгвальну ситуацію.	ПРН09
Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.	ПРН12
Здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів.	ПРН15

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «**Історична грамати́ка чеської мови**»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Знати про основні етапи розвитку чеської мови; основні археографічні пам'ятки, які є джерелами вивчення історії розвитку чеської мови; фонетичні, лексичні, словотвірні, граматичні процеси, які відбувалися у словацькій мові	ПР08
Увміти аналізувати діалектні особливості мови писемних пам'яток різних періодів, виявляти риси чеської мови;	ПР09
Уміти інтерпретувати традиційні чи інноваційні мовні явища кожного з періодів творення чеської мови, аналізувати мовні одиниці певного періоду розвитку мови;	ПР12
вміти виконувати лінгвістичний аналіз писемних пам'яток різного часу; правильно визначати хронологічні межі пам'яток за мовними явищами, відбитими в них.	ПР15

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

1. Написання рефератів, виконання аналізу текстів.
2. Презентації результатів виконаних завдань та досліджень.

Під час навчання використовуються такі основні методи: 1) традиційні: вербальні (розповідь, пояснення, бесіда, навчальна дискусія), наочні (ілюстрування, демонстрування),

практичні (практичні роботи), порівняння, узагальнення; 2) інтерактивні методи; 3) методи контролю і самоконтролю в навчальній діяльності.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: виконання практичних завдань; самостійна робота, виступи на практичних заняттях; індивідуальне, групове та фронтальне опитування. Методи поточного контролю: усний, письмовий, практичний, комп'ютерний і самоконтроль. Контроль самостійної роботи здійснюється шляхом перевірки виконаних завдань на практичних заняттях, під час індивідуальних та групових консультацій тощо.

Форма модульного контролю: письмова модульна контрольна робота.

Форма підсумкового семестрового контролю: усний екзамен.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота						Самостійна робота	Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	20	50	100
5	5	5	5	5	5			

T1, T2, T3, T4, T5, T6 – теми.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота					Самостійна робота	Модульна контрольна робота	Сума
T7	T8	T9	T10	T11	20	50	100
6	6	6	6	6			

T7, T8, T9, T10, T11 – теми.

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	6	30	5	30
Презентація	1	5	1	5
Реферат	1	5	1	5
Аналіз тексту	1	10	1	10
Модульна контрольна робота	1	50	1	50

Разом		100		100
-------	--	-----	--	-----

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

До модульного контрольної оцінювання допускаються всі здобувачі. При визначенні оцінки за модуль враховуються результати модульної контрольної роботи (МКР) та поточного контролю під час практичних занять, самостійної роботи.

МКР складається з трьох блоків завдань.

Перший блок (1-20 балів) містить висвітлення теоретичних питань навчальної дисципліни.

Другий блок (1-30 балів) містить тестові та практичні завдання.

Підсумкова оцінка за кожний модуль складається із суми балів за поточне оцінювання (50 б.) і результату модульної контрольної роботи (50 б.) Максимальна оцінка – 100 балів.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

До підсумкового (семестрового) контролю з навчальної дисципліни не допускаються студенти, які не виконали усі види обов'язкових практичних робіт, передбачених робочою програмою, а також підсумкова модульна оцінка яких становить менше 35 балів. Студент, який за результатами модульних контролів отримав оцінку «F» (0-34 бали), повинен до проведення підсумкового (семестрового) контролю покращити цю оцінку принаймні до показника FX (≥ 35 балів) під час чергування викладача на кафедрі. Без такого покращання він до підсумкового (семестрового) контролю не допускається.

Відповідно до «Положення про порядок та методику проведення семестрових (курсівих) екзаменів і заліків в Ужгородському національному університеті» (затверджено Наказом Ректора ДВНЗ «УжНУ» № 698/01-17 від 08.05.2015 р.), знання здобувачів оцінюється як з теоретичної, так і з практичної підготовки за такими критеріями:

оцінку «відмінно» (90-100 балів, А) заслуговує здобувач, який: - всебічно і глибоко володіє навчально-програмовим матеріалом; - вміє самостійно виконувати завдання, передбачені програмою, використовує набуті знання і вміння у нестандартних ситуаціях; - засвоїв основну і ознайомлений з додатковою літературою, яка рекомендована програмою; - засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни та усвідомлює їх значення для професії, яку він набуває; - вільно висловлює власні думки, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особистісну позицію; - самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, виявив творчі здібності і використовує їх при вивченні навчально-програмового матеріалу, проявив нахил до наукової роботи.

оцінку «добре» (82-89 балів, В) – заслуговує здобувач, який: - повністю опанував і вільно (самостійно) володіє навчально-програмовим матеріалом, в тому числі застосовує його на практиці, має системні знання в достатньому обсязі відповідно до навчально-програмового матеріалу, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях; - має здатність до самостійного пошуку інформації, а також до аналізу, постановки і розв'язування проблем професійного спрямування; - під час відповіді допустив деякі неточності, які самостійно виправив, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу;

оцінку «добре» (74-81 бал, С) заслуговує здобувач, який: - в цілому навчальну програму засвоїв, але відповідає на екзамені з певною кількістю помилок; - вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати на практиці, контролювати власну діяльність; - опанував навчально-програмовий матеріал, успішно виконав завдання, передбачені програмою, засвоїв основну літературу, яка рекомендована програмою;

оцінку «задовільно» (64-73 бали, D) – заслуговує здобувач, який: - знає основний навчально-програмовий матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії; - виконує завдання непогано, але зі значною

кількістю помилок; - ознайомлений з основною літературою, яка рекомендована програмою; - допускає на заняттях чи екзамені помилки при виконанні завдань, але під керівництвом викладача знаходить шляхи їх усунення.

оцінку «задовільно» (60-63 бали, E) – заслуговує здобувач, який: - володіє основним навчально-програмовим матеріалом в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії, а виконання завдань задовольняє мінімальні критерії. Знання мають репродуктивний характер.

оцінка «незадовільно» (35-59 балів, FX) – виставляється здобувачу, який: виявив суттєві прогалини в знаннях основного програмового матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань.

оцінка «незадовільно» (35 балів, F) – виставляється здобувачу, який: - володіє навчальним матеріалом тільки на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів або не володіє зовсім; - допускає грубі помилки при виконанні завдань, передбачених програмою; - не може продовжувати навчання і не готовий до професійної діяльності після закінчення університету без повторного вивчення даної дисципліни.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку	для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	Для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	зараховано
74-81	C	добре	зараховано
64-73	D	задовільно	зараховано
60-63	E	задовільно	зараховано
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1.Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1

Historická fonetika českého jazyka

Тема 1. Praslovanský původ češtiny. Charakteristika praslovanského základu češtiny

Вýвој fonologického systému od praslovanštiny do konce X. století. Вýвој samohláskového systému.Вýвој praslovanských samohlásek.

Тема 2. Hlavní změny v praslovanském základě češtiny v 10. stor.

Вýвој skupin *tort, tolt (tart, tált), tert, telt* neboli tzv. metateze likvid.

Вýвој skupin *tъrt, tьrt, tьlt, tьlt*.Stahování neboli kontrakce

Vývoj nosových samohlásek. Zánik a vokalizace jerů. Pračeský stav samohlásek

Tema 3. Vývoj souhláskového systému

Vývoj praslovanských souhlásek. Změna $dz' > z'$. Depalatalizace pračeské
Měkkostní korelace souhlásková a její rozvoj.

Tema 4. Vývoj českého fonologického systému od konce X. století do konce století XIV.

Vývoj samohláskového systému. Změny v samohláskách nízkých. Přehláska 'a > ě.
Změny v samohláskách vysokých a středových. a) Přehláska 'u > i. b) Přehláska 'o > ě
Vývoj slabikotvorných likvid (r, l sonans). Nové r, l sonans a vývoj pobočných slabik
Staročeská kvantita. Staročeský přízvuk. Vývoj souhláskového systému. Změna $g > y > h$. Asibilace
u t', d', r' a vznik ř.

Tema 5. Vývoj fonologického systému od konce XIV. století do konce XVI. století

Vývoj samohláskového systému. Rozvinutí jotace a labializace. Vývoj dlouhých samohlásek.
Diftongizace $y > ei(y > ej)$. Diftongizace $ú > ou$.

Tema 6. Vývoj fonologického systému od konce XIV. století do konce XVI. století

Monoftongizace $ie > í(ie > i)$. Monoftongizace $uo > ú(uo > ů)$. Úženi $ě > i$. Změna $aj > ej$ (a $au > ou$). Monoftongizace $ei > e$ a $ou > o$. Systém dlouhých samohlásek po provedení všech změn.
Vývoj krátkých samohlásek. Systém krátkých samohlásek po provedení všech změn.
Vývoj souhláskového systému. Změny $šč > št'$, $ždž > žd'$, $št' > št$.
Konsonantický systém po provedení všech změn.

Модуль 2.

Historická morfológie českého jazyka

Tema 7. Vývoj gramatických kategorií.

Skloňování (deklinace). Pád. Gramatické číslo. Rod. Druhy deklinace. Deklinace jmenné. Vývoj
jmenných deklinačních typů. Pračeské (příp. staročeské) deklinační typy..

Tema 8. Deklinace vokální. Vývoj vzorů podstatných jmen mužského rodu.

Mužské o-kmeny. Mužské jo-kmeny. Mužské bjo-kmeny. Kolísání mezi o-kmeny a jo-kmeny.
Mužské u-kmeny. Deklinace vokální. Vývoj vzorů podstatných středního a ženského rodu.
Střední o-kmeny. Střední jo-kmeny. Přechod od jo-kmenů k nt-kmenům. Střední bjo-kmeny. A-
kmeny. Ja-kmeny. Kolísání a přechody mezi a-kmeny a ja-kmeny. bja-kmeny. I-kmeny. U-
kmeny, ѣv-kmeny.

Tema 9. Vývoj vzorů přídavných jmen.

Jmenné sklonění adjektiválií. Deklinace a-kmenová a o-kmenová. Jo-kmeny a ja-kmeny
I-kmeny. U-kmeny. Konsonantické sklonění. Adjektiva tvrdá, odvozená od o-kmenů a a-kmenů
Adjektiva měkká, odvozená od jo-kmenů a ja-kmenů.

Tema 10. Vznik a vývoj vzorů zájmen a číslovek. Deklinace zájmenná

Zájmena bezrodá. Zájmena rodová. Zájmeno $k(to)$, $č(so)$. Zájmeno $t(en)$, ta , to . Zájmeno $j(en)$,
 ja , je . Zájmeno $veš$, $vša$, $vše$. Zájmeno moj , ma , me . Deklinace složená.

Tema 11. Vznik vzorů sloves. Vývoj neohebných slovních druhů. Časování (konjugace). Osoba.
Číslo. Čas. Způsob. Rod. Vid. Vývoj českých slovesných tříd a typů. Vývoj neohebných slovních
druhů.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання: денна					
	у тому числі					
	Усього	лекції	практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота
7-й семестр						
Модуль 1						
Тема 1. Praslovanský původ češtiny. Charakteristika praslovanského základu češtiny.	7	2	1			4
Тема 2. Hlavní změny v praslovanském základě češtiny v 10. stol.	7	2	1			4
Тема 3. Vývoj souhláskového systému Vývoj praslovanských souhlásek.	8	2	2			4
Тема 4. Vývoj českého fonologického systému od konce X. století do konce století XIV.	8	2	2			4
Тема 5. Vývoj fonologického systému od konce XIV. století do konce XVI. století.	8	2	2			4
Тема 6. Vývoj fonologického systému od konce XIV. století do konce XVI. století (pokračování).	7	2	1			4
Модульна контрольна робота	2	2				
Разом за модуль	47	14	9			24
7-й семестр						
Модуль 2						
Тема 7. Vývoj gramatických kategorií Skloňování (deklinace).Pád .Gramatické číslo.Rod. Druhy deklinace.	8	2	2			4
Тема 8. Deklinace vokální. Vývoj vzorů podstatných jmen mužského rodu. Vývoj vzorů podstatných středního a ženského rodu.	8	2	2			4
Тема 9. Vývoj vzorů přídavných jmen	7	2	1			4
Тема 10. Vznik a vývoj vzorů zájmen a číslovek	8	2	2			4
Тема 11. Vznik vzorů sloves. Vývoj neohebných slovních druhů.	10	2	2			6

Модульна контрольна робота	2	2				
Разом за модуль	43	12	9			22
Разом за семестр	90	26	18			46

6.1. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Praslovanský původ češtiny. Charakteristika praslovanského základu češtiny.	2
2	Тема 2. Hlavní změny v praslovanském základě češtiny v 10. stol.	2
3	Тема 3. Vývoj souhláskového systému. Vývoj praslovanských souhlásek.	2
4	Тема 4. Vývoj českého fonologického systému od konce X. století do konce století XIV.	2
5	Тема 5. Vývoj fonologického systému od konce XIV. století do konce XVI. století.	2
6	Тема 7. Vývoj gramatických kategorií Skloňování (deklinace). Pád .Gramatické číslo.Rod. Druhy deklinace.	2
7	Тема 9. Vývoj vzorů přídavných jmen	2
8	Тема 9. Vývoj vzorů přídavných jmen. Vznik a vývoj vzorů zájmen a číslovek	2
9	Тема 11. Vznik vzorů sloves. Vývoj neohebných slovních druhů. Тема 9. Vývoj vzorů přídavných jmen. Vznik a vývoj vzorů zájmen a číslovek	2
	Разом	18

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Vývoj praslovanských samohlásek	4
2	Vývoj slabikotvorných likvid (r, l sonans). Nové r, l sonans a vývoj pobočných slabik. Staročeská kvantita. Staročeský přízvuk	4
3	Jmenné sklonění adjektiválií. Deklinace a-kmenová a o-kmenová.	4

	Jo-kmeny a ja-kmeny. I-kmeny. U-kmeny. Konsonantické sklonění.	
5	Adjektiva tvrdá, odvozená od o-kmenů a a-kmenů Adjektiva měkká, odvozená od jo-kmenů a ja-kmenů	4
6	Časování (konjugace). Osoba. Číslo. Čas. Způsob. Rod .Vid .Vývoj českých slovesných tříd a typů	4
7	Staročeské konjugační typy I. třída slovesná Vzor <i>vedu, vésti</i> . Vzor <i>peku, péci</i> . Vzor <i>mrů, mřieti</i> . Vzor <i>pnu, pieti</i> . Vzor <i>mažu, mazat</i> . Vzor <i>beru, brát</i> .	6
8	II. třída slovesná. Vzor <i>tisknu, tisknuti</i> Vzor <i>minu, minúti</i>	4
9	III. třída slovesná Vzor <i>kryju, kryti</i> Vzor <i>kupuju, kupovati</i>	4
10	IV. třída slovesná. Vzor <i>prosu, prošiti</i> . Vzor <i>trp'u, trpěti</i>	4
11	V. třída slovesná. Vzor <i>dělaju, dělati</i> . Vzor <i>sázěju, sázěti</i> . Vývoj neohebných slovních druhů.	4
	Разом	46

6.5. Індивідуальні завдання

Здобувачі отримують для аналізу тексти з різних періодів розвитку чеської літературної мови.

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Технічні засоби: ноутбук/ПК, проектор.

Програмне забезпечення: інформаційні технології та засоби електронного навчання:

Microsoft Office; система електронного навчання Moodle; внутрішня корпоративна електронна пошта УжНУ; електронний репозитарій ДВНЗ «УжНУ» <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui>, сайт УжНУ <https://www.uzhnu.edu.ua>, інформаційні ресурси в мережі Інтернет.

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Fidlerová A., Dittman R., Martínek F., Voleková K. Dějiny češtiny. Ústav českého jazyka a teorie komunikace. Praha, 2013. 272 s.
<https://ucjtk.ff.cuni.cz/wp-content/uploads/sites/57/2015/11/D%C4%9Bjiny-%C4%8De%C5%A1tiny.pdf>
2. Komárek M. Dějiny českého jazyka. Nakladatel Host, 2012. 280 s.
3. Kosek P. Historická mluvnice češtiny – překlenovací seminář. Vydala Masarykova univerzita v roce 2014. 1. vydání. Fonologický vývoj.
4. Kosek P. Historická mluvnice češtiny – překlenovací seminář I. Vydala Masarykova univerzita v roce 2014. 1. vydání. Morfologický vývoj.

Допоміжна

1. Kosek, P. Spojovací prostředky v češtině období baroka. Ostravská univerzita, Filozofická fakulta, Ostrava 2003.
2. Lamprecht A. Vývoj fonologického systému českého jazyka. UJEP, Brno 1966.
3. Lamprecht A. K depalatalizaci v staré češtině. SaS 33, 1972, s. 154–159.
4. Lamprecht A., Šlosar D., Bauer J. Historická mluvnice češtiny. SPN, Praha 1986.
5. Lamprecht A. Praslovanština. UJEP, Brno 1987.
6. Marešová H. Základy historické mluvnice češtiny s texty k rozboru Vydavatelství Univerzity Palackého v Olomouci Univerzita Palackého, Pedagogická fakulta Olomouc 2008.
7. Marvan J. Jazykové milénium. Slovanská kontrakce a její český zdroj. Academia, Praha 2000.
8. Pleskalová J. Stará čeština pro nefilology. FF MU, Brno 2001.
9. Юсип-Якимович Ю.В. Культурно-писемна традиція Великої Моравії. Частина I. Вступ. Фонетика. Ужгород, 2022. 99 с. Навчально-методичний посібник.
<https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/43169>
10. Юсип-Якимович Ю.В. Культурно-писемна традиція Великої Моравії. Тексти. Пам'ятки. Ужгород, 2022. 66 с. Збірник текстів та завдань для аналізу. Навчально-методичний посібник. <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/50170>
11. Юсип-Якимович Ю.В., Шимко О.В. Культурно-писемна традиція Великої Моравії. Частина II. Морфологія. Ужгород, 2023. 218 с. Підручник .
<https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/49960>
12. Юсип-Якимович Ю.В., Шимко О.В. До рецепції поглядів П.Й. Шафарика про давність глаголиці на сучасному етапі розвитку палеославістики. Проблеми слов'янознавства. Вип. 70, 2021. С. 9-21.
DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/sls.2021.70.3734>
13. Юсип-Якимович Ю.В. Фонологічні системи слов'янських мов крізь призму історичних закономірностей : до проблеми генетичної типології // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Філологія» № 35. –Т.1.-2018.- С.107-111. <http://www.vestnik-philology.mgu.od.ua/index.php/arkhiv-nomeriv?id=125>
14. http://www.vestnik-philology.mgu.od.ua/archive/v35/part_1/29.pdf
15. Юсип-Якимович Ю.В. Refleksi *dj, *tj u suvremenim slavenskim jezicima kao prvi divergentni proces kasnog praslavenskog jezika //Komparativnoslavističke lingvokulturalne teme – Zagreb: Strednja Europa, 2019. - С. 347-357.
<https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/52661>

9. Інформаційні ресурси

1. <https://cs.wikipedia.org/wiki/>
2. <http://vokabular.ujc.cas.cz/hledani.aspx>
3. Internetová jazyková příručka - <http://prirucka.ujc.cas.cz/?id=100>
4. Bibliografie české lingvistiky / [Електронний ресурс] / Ústav pro jazyk český Akademie věd České republiky. – Режим доступа: <https://bibliografie.ujc.cas.cz/search-form>
5. Elektronické slovníky a zdroje [Електронний ресурс] / Ústav pro jazyk český Akademie věd České republiky. – Режим доступа: <http://www.ujc.cas.cz/elektronicke-slovniky-a-zdroje/>
6. Nový encyklopedický slovník češtiny [Електронний ресурс] / Ed. Petr Karlík, Marek Nekula, Jana Pleskalová. – Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 2017. – Sv.1–2. – Режим доступа: <https://www.czechency.org/slovník/>